Hallintovaliokunnalle rajamenettelylakiasiassa

Asianajajaliitto – AA Matti Rautakorpi

© Suomen Asianajajaliitto

Yleisesti

- Hallituksella on vireillä laaja kirjo ulkomaalaislakia ja liitännäisasioita koskevia uudistuksia
- Laki on entisestäänkin tilkkutäkkimäinen ja erittäin hankalasti tulkittava useissa kohdissa
- Vireillä olevien EU-hankkeiden vaikutus epäselvä
- Muutosten yhteisvaikutukset arvioimatta
- Pikemminkin koko ulkomaalaislaki pitäisi kokonaisuutena uudistaa (esiselvitys tehty sisäministeriössä vuonna 2023 ja lopputuloksen oli suositus uudistaa koko laki)

Rajamenettelystä

- Menettely sovellettavissa lähes kaikkiin, mutta lopulta ei välttämättä kovinkaan moneen henkilöön
- Esim. lähtömaat vaikuttavat voimakkaasti seuloutumiseen
- Tarpeetonta monimutkaistamista?
- Tälläkin hetkellä mahdollisuus priorisoida menettelyjä Maahanmuuttovirastossa, ja näin tehdäänkin
- Tälläkin hetkellä mahdollisuus voimakkaasti rajoittaa turvapaikanhakijan liikkumavapautta ulkomaalaislain turvaamistoimin

97a § - Etäpuhuttelu

- Ei liity vain rajamenettelyyn
- Maahanmuuttovirastolle ei tulisi antaa monopolia päättää etäpuhuttelusta
- Jos hakija tai avustaja pyytävät henkilökohtaista puhuttelua, tälle lähtökohtaisesti on aina joku hyvä syy
- Iso osa puhutteluista joka tapauksessa etänä
- Jos halutaan nopeutettuun rajamenettelyyn, voitaisiin rajata vain tähän menettelyyn

Liikkumisvapaus ja säilöönotto

- Todellinen vapaudenmenetys ilman riitauttamismahdollisuutta
- Suhde EIS:een hyvin jännitteinen, mm. Kasparov v. Venäjä (no 53659/07)
- Erittäin poikkeuksellista, muista laeista ei löydy vertaista
- Vahva ristiriita siinä, että poikkeuksen tästä voi riitauttaa
- Esimerkiksi Mitä jos 100 menettelyssä olevaa ihmistä päättää poistua? Käytännön keinot eivät riitä estämään
- Tälläkin hetkellä laajat oikeudet turvaamistoimiin, mm. ilmoittautumisvelvollisuus (118 §), asumisvelvollisuus (120 a§) -> kansainvälistä suojelua hakenut ulkomaalainen voidaan määrätä asumaan nimetyssä vastaanottokeskuksessa ja ilmoittautumaan siellä yhdestä neljään kertaa vuorokaudessa

Oikeusturva ja -apu

- Jos menettely tulisi laajasti käyttöön, on kyseenalaista, saataisiinko kaikille turvattua asiantuntevaa oikeudellista neuvontaa
- Tällä hetkellä vain oikeusaputoimistojen julkiset oikeusavustajat tarjoavat oikeusapua hakemuksen ensivaiheessa maksukyvyttömille
- Aikapaine korostaa entisestään asiantuntevan pakolaisjuridiikan oikeusavun merkitystä
- Olisi syytä pohtia, onko oikeusturvaa parannettava laajentamalla oikeusapuoikeutta

SUOMEN ASIANAJAJALIITTO
DEFENSOR LEGIS
FINLANDS ADVOKATFÖRBUND